

BÍRÓSÁGI jegyzetek

A mezőgazdasági termelőszövetkezetekben felmerülő jogi problémákkal kapcsolatban az utóbbi időben a Legfelsőbb Bíróságon több irányelvű szolgáló törvényességi határozat hangzott el. Ezekből ismertünk néhányat.

Fele — fele

Egy tsz-nek a vasúti sínektől mintegy hatvan méternyire levő árpatabláján az összerakott keresztek egy mozdonyból kipattanó szikrából meggyulladtak. A MAV ellen indított kártérítési perben az illetékes járásbíróság, majd a megyei bíróság ellentétes ítéletei után az ügy törvényességi órással a Legfelsőbb Bíróság elé került, amely a MAV-ot 50 százalékos kártérítés fizetésére kötelezte.

A gőzmozdonyok használatával együtt jár a kéményből kipattanó szikra — hangzik a határozat. — Azonban technikailag tökéletesebb szikrafogó alkalmazásával a tűzkár elhárítható, illetve a tűzveszély csökkenthető. A vonatkozó rendelet a sínek melletti termőföldekre védőszántás végzését tette kötelezővé és az aljnövény vetése esetén is kötelező. A szövetkezet azonban ennek teljesítését elmulasztotta. Ezzel közrehatott a kár bekövetkezésében, ezért a kármegosztás elvét kellett alkalmazni.

Földcsere, eltűnt ládák

Három egyénileg dolgozó paraszt és egy tsz között földcserével kapcsolatos vita támadt. A községi tanács az ügyet elbírálásra az edényi járásbírósághoz tette át. A bíróság a szövetkezetet megfélemlítő értékű föld kiadására kötelezte. Törvényességi órással a Legfelsőbb Bíróság a járásbíróság ítéletét hatályon kívül helyezte.

A határozat indokolása szerint a tsz-ek és az egyéniileg dolgozó parasztok a nagyüzemi gazdálkodásra alkalmas táblák kialakítása érdekében önkéntes földcserét hajthatnak végre. A cseréjhez azonban a járási tanács vb. mezőgazdasági osztályának jóváhagyása szükséges. A földcserével összefüggő minden intézkedés államigazgatási, vagyis járási tanács hatáskörébe tartozik, tehát a bíróság nem illetékes az ügy elbírálására.

Egy tsz tagja ládák kezelésével volt megbízva. Amikor elszámoltatták, kiderült, hogy ötezer forint értékű láda hiányzik. A vezetőség méltányosságból ezer forint kártérítésre kötelezte. Ezt a döntést később a közgyűlés megerősítette. A határozatot a tag sérelmesnek találta, s mint jogban járatlan ember, panaszával előbb a szövetkezet vezetőségéhez, majd a járási tanácshoz fordult. Itt kiiktatták, hogy a bíróságtól kérje a határozat hatályon kívül helyezését. A járásbíróság a keresetet, mint elkésettet elutasította, mert a határozat meghozatalától számított harminc napon belül kellett volna a pert megindítani.

A legfőbb ügyész törvényességi órással a Legfelsőbb Bíróság a járásbíróság ítéletét megsemmisítette és a bíróságot új eljárásra, valamint új határozat hozatalára utasította. A Legfelsőbb Bíróság a következőket szögezte le:

— Ha a tsz-tag által egy éven belül okozott kár a háromszáz forintot meghaladja, a kártérítés kérdésében a közgyűlés dönt. Ennek határozata ellen a já-

rásbírósághoz lehet fordulni. Ebben az esetben azonban, bár a kár ötezer forintot tett ki, jogtalanul a vezetőség hozott határozatot és csak azután terjesztették az ügyet a közgyűlés elé. Ezeket a hibákat a járási mezőgazdasági osztály észrevette és részben orvosolta, amennyiben a határozatot megsemmisítette és felszólította a tagot, hogy harminc napon belül indítson pert, amit az illető meg is tett. Ilyen körülmények között keresete nem késéssel, tehát érdemben kell elbírálni.

Fegyelmi a tsz-ben

Egy másik hasonló perben a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy a leltárihiány miatt a tsz-nek három hónapon belül kellett volna döntenie a kártérítés felől, de ezt elmulasztotta és így anyagi igényét többé nem érvényesítheti.

Egy tsz motorszerelője ellen az elnök fegyelmi eljárást indított és azonnali hatállyal elbocsátotta. E határozat hatályon kívül helyezéséért a szerelő pert indított. A járásbíróság a keresetet egyeztető bizottsághoz tette át. Ez ellen a végzés ellen a legfőbb ügyész törvényességi órással a Legfelsőbb Bíróság az órással helyt adva a következőket mondta ki:

— A tsz-ekkel munkaviszonyban álló dolgozókra a Munka Törvénykönyvének szabályai érvényesek, azzal az eltéréssel, hogy az igazgató jogkörében a tsz vezetősége jár el. Eszerint a fegyelmi határozat ellen a dolgozó az egyeztető bizottsághoz fellebbezhet. Ha nincs egyeztető bizottság — mint a tsz-eknél —, akkor a bíróságnál keresetet nyújthat be. Ebből következik, hogy a járásbíróságnak az ügyet érdemben kellett volna elbírálnia. Ezért a Legfelsőbb Bíróság a járásbíróság döntését megsemmisítette és új eljárásra, valamint új határozat hozatalára utasította.

Az állhizláló

Egy tsz-tag a megyei állatforgalmi vállalattal kötött szerződésben kötelezettséget vállalt, hogy meghatározott időre tíz hizlalt sertést ad

át. Ugyanakkor négyezer forint előleget és tizenöt málna abrakakarmány vásárlására jogosító utalványt kapott. A teljesítési határidő lejártá előtt a tsz-tagnál megjelentek a vállalat ellenőrei, s megdöbbenve állapították meg, hogy egyetlen disznaja sincs. Ezért a vállalat az előleg, a takarmány ára és nyolcezer forint megvásárlási kötbér fizetéséért pert indított ellene.

A városi bíróság előtt megtartott tárgyaláson a tsz-tag azzal védekezett, hogy a sertések elhullottak. Bizonyítékul csatolta a községi gyeptester igazolását. A városi bíróság a keresetet azzal a módosítással adta helyt, hogy az előleg és a takarmányon kívül még négyezer forint kötbér fizetésére kötelezte, mert úgy találta, csak részben felelős azért, hogy nem teljesített.

Törvényességi órással a Legfelsőbb Bíróság a karcagi városi bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte.

— Ha igaz, hogy a sertések elhullottak, ez alkalmas a felelősség alóli kimentéshez — hangzik a határozat. — Ugyanis ebben az esetben nem róható a tsz-tag terhére, hogy nem teljesített. Viszont a tsz-tag maga vallotta: amikor észrevette, hogy állatai hullanak — nem hívatott állatorvost, tehát tényleg nézte, hogy sertései elpusztuljanak. Ez a közömbösség a szerződéses állattartótól elvárható magatartással, de az általános élettapasztalattal is teljesen ellentétes, és kétséget támaszt, vajon az állatok valóban elhullottak-e. A városi bíróságnak tehát ki kell halgaltatnia a gyeptestert, a szomszédokat és az elhullás körülményeit tisztázni. Csak ezután hozhat ítéletet.

Hajdú Endre

Komarov levele Dunaújvárosba

A legutóbbi sikeres szovjet útutazás után a dunaújvárosi hideghengermű hasító során dolgozó brigádtagok alkottak. Vállalták a szocialista cím megszerzését és brigádjukat az egyik úrhajósról, Komarov ezredesről nevezték el. A brigád megalakulásakor levélben köszöntötte névadóját. Vlagyimir Mihajlovics Komarov ezredes most levélben válaszolt a dunaújvárosi brigádnak. „Köszönöm bizalmukat és jó kívánságaikat. Bizom benne, hogy a munkaversenyben a szocialista brigád elnevezést kiérdemlik” — írja többek között levelében.

Az új fiú

A kisvároska labdarúgó-csapatának népszerű edzője talán tíz esztendővel volt idősebb, mint csapatának legöregebb játékosa. És mégis: valamennyien Pista bácsinak szólították. Szerették, sőt, a történetek után is szeretik őt nagyon. Pedig akkor csatlódtak benne, amikor a csapat bajnokságot nyert, s egy osztállyal feljebb jutott...

Az utolsó bajnoki mérkőzést követően — amint elült a jogos örömmámor — Pista bácsi belépett az öltözőbe:

— Köszönöm fiúk... — mondta. — Nemcsak jól, hanem okosan is játszottatok. Bajnokságotokhoz én is gratulálok. De bizonyára tisztában vagytok azzal, hogy jövőre, a felsőbb osztályban erősíteniünk kell...

— Aja!... Még több edzésre számíthatunk — vágott közbe Dudás, a balösszekötő.

— Az is lesz... más is...

Csend támadt az öltözőben, egyszerűen hallgatóvá vált a kint álló szurkolók moraja.

— Nézzetek fiúk, — törte meg a furcsa csendet az edző — beszéljünk egymással őszintén, kendőzetlenül, úgy ahogyan éveken át tettük. Zsebébe nyúlt, s egy borítékot húzott elő.

— Tegnap kaptam ezt a levelet — folytatta. — Egy volt NB I-es játékos írta, a leglényegesebbet felolvassom belőle.

...Fél éve nem játszom már csapatomnál, egy másik klub edzéseire járok rendszeresen. Szívesen lennék csapatuk tagja, persze ha sikerül bejutásuk az NB II-be. Az anyagi rész később személyesen megbeszélünk...

A bejelentést még el-elhetetlenül csend fogadta. Nem bírta sokáig, újra megszólalt:

— Erősíteniünk kell... Jó játékos... Huszonéves éves... Két lábbal jó... Jó cselez... Ha ezt megszerezzük, nyert ügyünk lesz az NB II-ben is...

Csend...

Csak az agyakban visszhangzottak Pista bácsi

A gumiipar első nagy vidéki üzeme

Szegedet, ezt a szép Tiszapart városát a könnyűipar, pontosabban a textilipar jelentős bázisának ismerik. A nehézipar csak a közelmúltban kért helyet és honosodott meg a város gazdasági életében. A Magyar Kémi-művek üzeme volt az első, amely a kohó- és gépipari tárca beruházásainak keretében Szegeden felépült.

A másik nehézipari tárca, a Nehézipari Minisztérium — amelyhez a vegyipar is tartozik — 1961-ben határozta el, hogy Szegedre telepíti a gumiipar első jelentős vidéki üzemét: a Szegedi Nehézműszaki Gumigyárat. Sok érv szólt amellett, hogy ezt az üzemet ide, Szegedre építsék. A párt és a kormány vidéki ipartelepítési politikája csak azt szabta meg, hogy a gumiipar Budapest helyett vidéken fejlődjön tovább. Az ipar vezetői Szeged mellett döntöttek. E kulturált egyetemi város alkalmas arra, hogy megfelelő életkörülményeket biztosítson egy nagy ipari üzem dolgozóinak. Mivel a József Attila Tudományegyetemen vegyészkar is van, biztosítottak látszik a gyár szakmai utánpótlása is. A döntésnek nem volt mellékes szempont az sem, hogy évtizedek óta Szegeden gyártják azt a nehézműszaki szövetet, amelynek legnagyobb hazai felhasználója éppen a gumiipar nehézműszaki cikkeit gyártó egysége. Ezek a megfontolások vetették meg a Szegedi Nehézműszaki Gumigyárt — az átszervezés óta az Országos Gumiipari Vállalat Emergő gyáregysége — alapjait ebben a városban.

Ö venszázalékos növekedés

1962-ben több mint 200 millió forintot beruházással, 1965 december 31-ig, üzembehelyezési határidővel elke-

dődött a gyár építése. A beruházás tervfeladata már előre vetette az üzem további bővítésének szükségességét. Megállapította: az első terv szerinti kapacitás csak arra elég, hogy a budapesti gyáregység megszüntetendő termelőkapacitását pótolja, de a gyártott termékekből sem a belföldi szükségletek kielégítését, sem az exportlehetőségek kihasználását nem biztosítja.

Az Emergő gyáregységben főként a bányákban, az építőiparban használatos szállító gumihevedert, valamint a népgazdaság minden ágában nagymennyiségben alkalmazható betétes műszaki tömlőt gyártanak. (Utóbbinak egyik fajtája a kertek öntözéséhez használt víztömlő is.) A magyar ipar által gyártott hevederek minősége elismerten jó, a bányászok szívesebben használják, mint a külföldről importált árut. A tömlők közül az olajfúrássoknál használt 300 atmoszféra üzemi nyomásra alkalmas mélyfúró tömlők gyártására a KGST-n belül is illetékesek vagyunk. Eppen ezért jelenlegi kapacitásunkat 50 százalékkal kell minél előbb emelnünk.

Az említett cikk fejlesztése esetén tökéletes exportra is lehetőségünk nyílik, mivel az Európa-szerte keresett áru-ról van szó. Az egyéb tömlők termelését is emelnünk kell, legalább a jelenlegi kétszeresére, hogy a hazai szükségletet ki tudjuk elégíteni, s visszaszerzhessük a régi hírnevet, mert a két világháború között a magyar gumiipar ezekből a termékekből jelentős exportot bonyolított le Európába, a Közel-Kelet és Csongrád megye politikai és gazdasági vezetői, egész társadalmi bizalommal és érdeklődéssel várja a gumigyár bekapcsolódását a város életébe. A gumigyár kialakulóban lévő kollektívája a reá haráló felkészültség tudatában készül arra, hogy é várakozásnak megfelelően.

Gumiipari kombinát terve

Az Országos Gumiipari Vállalat vezetősége alapos mérlegelés után javasolta a Nehézipari Minisztériumnak,

hogy a gumiipar legnagyobb vidéki bázisát az üzembehelyezés alatt lévő Szegedi Nehézműszaki Gumigyárra alapozva, itt Szegeden létesítse: a harmadik ötéves terv keretében, közel egymilliárd forintos beruházással gumiipari kombinátot építsenek Szegedre. A Nehézipari Minisztérium illetékesei a javaslatot elfogadták.

Ez a kombinát az eredetileg tervezett nehézműszaki gumigyár kapacitását megkétszerezi, ezenkívül magába foglal egy személygépkocsibroncs gyárat, ékszíj-, könnyűműszaki-, és gumiregeneráló, valamint gumibroncsjavító üzemet. Ezekon kívül a gyár területén megfelelő kapacitású gép- és szárműüzemet is építenek, amely gumiipari célgepekkel és szerszámokkal látja majd el a kombinát üzemait. A tervjavaslat részletes kidolgozását jelenleg végzik. A tervezési munkát 1966-ban kezdik meg, s 1967-től 1970-ig folyamatosan épül fel majd a kombinát.

A három központ

A jelenlegi tervek szerint a gumiipar Nyíregyházán épít még vidéki telephelyet. Oda a Pálma gyáregység költözik, amely egészségügyi, közszükségleti, játék- és campingcikkek gyárt. Ilyen formán a gumiiparnak Magyarországon három központja lesz: a budapesti, a szegedi és a nyíregyházi. Közülük a szegedi kombinát koncentrálna az ipar a rendelkezésre álló anyagi erőket a harmadik ötéves tervben.

Tapasztalatunk szerint Szeged és Csongrád megye politikai és gazdasági vezetői, egész társadalmi bizalommal és érdeklődéssel várja a gumigyár bekapcsolódását a város életébe. A gumigyár kialakulóban lévő kollektívája a reá haráló felkészültség tudatában készül arra, hogy é várakozásnak megfelelően.

Hegyi József, az OGV Emergő Gyáregységének vezetője